

Examensgraden inom yrkeshögskolan 2016–2020

Examensgraden inom yrkeshögskolan 2016–2020. Temarapport 2022:2

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Social statistik och analys
701 89 Örebro
010-470 50 00

Förfrågningar Evalena Andersson, 010-479 61 50
Paula Kossack, 010-479 60 05
yh-statistik@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Examensgraden inom yrkeshögskolan 2016–2020.
Temarapport 2022:2

Higher vocational education and graduation rate 2016–2020

Producer Statistics Sweden, Social Statistics and Analysis
SE-701 89 Örebro
Sweden +46 10-470 50 00

Enquiries Evalena Andersson, +46 10-479 61 50
Paula Kossack, +46 10-479 60 05
yh-statistik@scb.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.
However, remember to state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Higher vocational education and graduation
rate 2016–2020. Report 2022:2

URN:NBN:SE:SCB-2022-A40BR2202_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

I serien Temarapporter presenteras statistik och analyser för olika ämnesområden inom den sociala statistiken. SCB har sedan 2018 ansvaret för den officiella statistiken om yrkeshögskolan där statistik om examensgraden ingår. Syftet med den här rapporten är att beskriva hur examensgraden utvecklats över tid och att belysa skillnader mellan olika grupper av studerande och utbildningar. Rapporten kompletterar de uppgifter som publiceras om yrkeshögskolan på www.scb.se/UF0701.

Rapporten riktar sig framför allt till Myndigheten för yrkeshögskolan och Utbildningsdepartementet samt till utbildningsanordnare. Rapporten har utarbetats av Evalena Andersson och Paula Kossack vid sektionen Utbildningsstatistik samt Johan Löfgren vid sektionen Metod. Vi har utgått från den statistiska modell som Olivia Peetre-Malthe vid Lunds universitet har tagit fram i sin kandidatuppsats i statistik.

SCB i mars 2022

Cecilia Stenbjörn
Enhetschef

Katarina Wizell
Sektionschef

Innehåll

Förord	3
Innehåll	4
Sammanfattning	6
Inledning	8
Om yrkeshögskolan.....	8
Rapportens disposition	11
Variabler som ingår i modellen	12
Statistisk analysmodell	12
Kön.....	15
Utbildningsområde	16
Nationell bakgrund	20
Gymnasiebetyg.....	21
Studieform	23
Behöriga sökande per plats	25
Utbildningsnivå.....	27
Sysselsättning innan studier.....	29
Variabler som inte ingår i modellen	30
Föräldrars utbildningsnivå.....	31
Utbildningslängd.....	33
Studietakt.....	34
Typ av gymnasieprogram.....	35
Ålder.....	36
Sökande per plats	37

Arbete under studier	39
Kort om statistiken	40
Statistikens ändamål och innehåll.....	40
Information om statistikens framställning.....	40
Information om statistikens kvalitet	41
Referenser.....	43
Bilaga – Den statistiska modellen	44
Analysmetod	44
Resultat	46
Higher vocational education and graduation rate 2016–2020.....	50
Summary	50

Sammanfattning

Utbildningar inom yrkeshögskolan (YH) ska tillgodose ett konkret kompetensbehov på arbetsmarknaden. YH-utbildningar leder i hög utsträckning till arbete, vilket tyder på att utbud och efterfrågan stämmer väl överens. Ett mått på yrkeshögskolans effektivitet är examensgraden, dvs. hur stor andel av de studerande som examineras. Yrkeshögskolan har vuxit kraftigt de senaste åren och år 2020 fanns 17 050 examinerade. Men långt ifrån alla som påbörjar en utbildning avslutar med examen. År 2020 hade 71,6 procent tagit examen.

Den här rapporten beskriver faktorer som enligt vår statistiska regressionsanalys har samband med examensgraden inom YH. Modellen skattar sannolikheten att ta examen för olika grupper, givet att alla andra faktorer i modellen hålls konstanta. Däremot fångar modellen inte in till exempel utbildningens kvalitet som anses ha stor betydelse utifrån andra studier. Studien bygger på data om studerande på yrkeshögskoleutbildningar som avslutats åren 2016 till 2020. Endast utbildningar som leder till examen ingår.

Av den statistiska modellen kan följande utläsas:

- Kvinnor och män läser till stor del olika typer av utbildningar. Det gäller val av utbildningsområde, men även vilka utbildningar de läser inom ett utbildningsområde. Variationen i examensgrad är stor mellan utbildningsområden, men även mellan könen. Den statistiska modellen visar att det är mer troligt att en kvinna tar examen från en utbildning än en man även om de läser samma utbildning och delar andra egenskaper.
- Enligt den statistiska modellen är sannolikheten att ta examen från utbildningar med inriktning mot Data/IT mindre än från utbildningar inom de flesta andra utbildningsområden. Bland de fem största utbildningsområdena är sannolikheten även mindre för Teknik och tillverkning.
- Höga gymnasiebetyg hos en studerande ökar chansen att ta examen. Effekten avstannar när betygen når en viss nivå.
- Studerande på utbildningar med många behöriga sökande per plats har en större sannolikhet att ta examen.
- Sannolikheten att ta examen är mindre på en distansutbildning än en platsförlagd utbildning.
- Enligt den statistiska modellen är den skattade sannolikheten att ta examen större för personer som arbetat året innan studierna på YH än för personer som inte gjort det.
- Det finns en tydlig skillnad i examensgrad mellan inrikes och utrikes födda och sannolikheten att ta examen är större för inrikes födda.

- Den skattade sannolikheten att ta examen är något större för de med en ingående gymnasial utbildning än för de med eftergymnasial utbildning, men skillnaderna är små.

De variabler som enligt modellen hade störst samband med examensgraden är gymnasiebetyg, utbildningsområde och studieform (distans/bunden).

Variabler som exkluderades i modellen redovisas i ett eget avsnitt. Variablerna har antingen svagare samband med examensgraden eller samvarierar med variabler som ingår i modellen. Dessa variabler är:

- föräldrarnas utbildningsnivå
- den studerandes ålder
- vilken typ av gymnasieprogram den studerande hade gått
- utbildningarnas längd
- studietakt
- arbete under studierna
- antalet sökande per plats.

Inledning

Syftet med den här temarapporten är att beskriva examensgraden inom yrkeshögskolan och ge tänkbara förklaringar varför examensgraden skiljer sig åt mellan olika grupper av studerande eller utbildningar.

Med examensgrad avses hur stor andel av dem som påbörjat en utbildning som också avslutar den med examen. Examensgraden är en viktig del i hur väl yrkeshögskolan lyckas kompetensförsörja arbetslivet. Myndigheten för yrkeshögskolans (MYH) huvuduppdrag är att ansvara för yrkeshögskolan och verka för att utbildningarna tillgodoser arbetslivets behov av kompetens¹. MYH lyfter regelbundet att examensgraden bör öka, bland annat i formatet ”GD har ordet”². Myndigheten har gjort flera utredningar för att få mer kunskap om vad som påverkar examensgraden och de har genomfört en rad insatser för att öka examensgraden. Dessa beskrivs i MYH:s rapport ”Åtgärder för att öka examensgraden i yrkeshögskoleutbildningar” (MYH, 2021b).

Den här rapporten kan ses som ett komplement till MYH:s analyser. I rapporten kompletterar vi den deskriptiva analysen med en statistisk modell. Den statistiska modellen indikerar vilka faktorer som har större samband med examensgraden och vilka som är av mindre betydelse. Modellen är en så kallad regressionsmodell där enskilda faktorer betydelse isoleras genom att de andra faktorerna hålls konstanta. Modellen svarar på frågor såsom: Givet att två grupper studerande har samma egenskaper, men den ena gruppen läser en distansutbildning och den andra läser en bunden utbildning, skiljer sig då examensgraden mellan dessa två grupper?

Om yrkeshögskolan

Syftet med yrkeshögskoleutbildning

Yrkeshögskoleutbildning är en eftergymnasial utbildningsform som kombinerar teoretiska studier med en stark arbetslivsanknytning. En YH-utbildning ska svara mot en efterfrågan på kvalificerad arbetskraft i arbetslivet eller medverka till att utveckla och bevara kvalificerat yrkeskunnande inom smala yrkesområden som är betydelsefulla för individen och samhället. En hög andel av utbildningarna är inriktade

¹ <https://www.myh.se/om-oss>

² Se till exempel <https://www.myh.se/nyhetsrum/nyheter/gd-examensgraden-kan-bli-bättre> och <https://www.myh.se/nyhetsrum/nyheter/mer-om-examensgraden-inom-yrkeshogskolan>

mot ett specifikt yrke. Utbildningsutbudet förändras över tid beroende på arbetsmarknadens efterfrågan.

Utbildningarna är eftergymnasiala

En YH-utbildning ska väsentligen bygga på kunskaper från gymnasieskolan eller motsvarande. För YH-utbildningar med inriktningar som även finns inom gymnasieskolan innebär det att YH-utbildningen ska ge kunskaper för yrken som omfattar mer avancerade och komplexa arbetsuppgifter. De flesta utbildningar är avgiftsfria och samtliga berättigar till studiestöd.

Arbetslivets medverkan

Arbetslivet medverkar i utbildningen på olika sätt, bland annat genom representation i utbildningens ledningsgrupp. En viktig del är att arbetslivet erbjuder platser för lärande i arbete (LIA-platser). Under LIA-kursen ska den studerande med hjälp av en handledare på arbetsplatsen tillgodogöra sig ny kunskap och utveckla sin förmåga att tillämpa kunskaper som utbildningen har gett.

Så styrs utbildningsutbudet

Myndigheten utlyser årligen en ansökningsomgång där anordnare kan ansöka om att deras utbildningar ska få ingå i yrkeshögskolan. I början av året därpå fattar myndigheten beslut om vilka utbildningar som ska beviljas. Generellt beviljas två utbildningsomgångar varefter anordnaren måste ansöka på nytt. Tre eller fler utbildningsomgångar kan idag beviljas om det finns en stor och långsiktig efterfrågan.

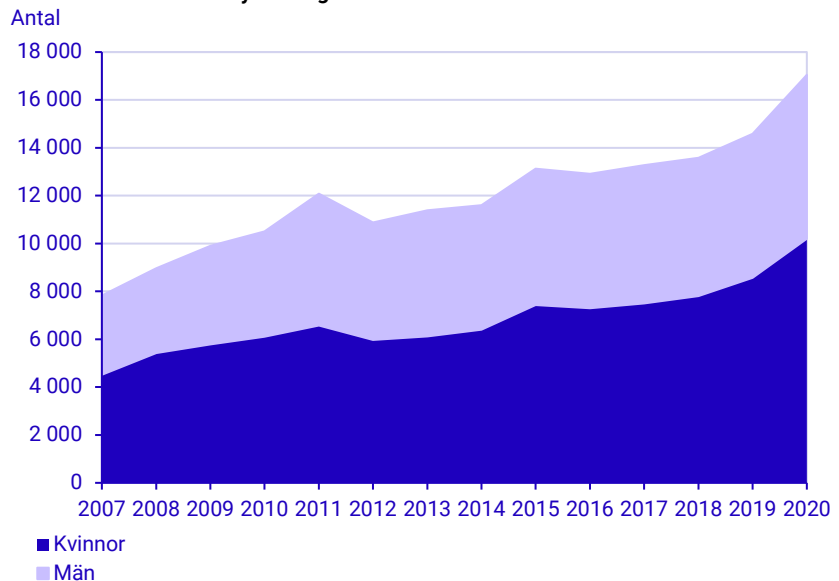
Yrkeshögskolan expanderar

Yrkeshögskolan har expanderat kraftigt sedan starten och år 2020 fanns 17 050 examinerade i jämförelse med 7 830 år 2007. Det är fler kvinnor än män som studerar och examineras från yrkeshögskolan. Andelen kvinnor har varierat mellan 54 och 61 procent under åren 2007 till 2020.

Den totala examensgraden år 2020 var 71,6 procent, vilket är något högre än året innan och mycket högre än år 2007 då examensgraden uppgick till 63,8 procent. De närmast föregående åren har haft en negativ utvecklingskurva och den totala examensgraden minskade cirka 4 procentenheter mellan 2016 och 2019.

Diagram 1

Antal examinerade från yrkeshögskolan 2007–2020 efter kön



I oktober 2021 tillsatte regeringen en utredning om yrkeshögskolan. Regeringen (2021) skriver i utredningsdirektiven att ”en särskild utredare ska föreslå de förändringar som krävs i yrkeshögskolans regelverk för att säkerställa den växande utbildningsformens effektiva funktion även för framtiden. Syftet med utredningen är att förtydliga yrkeshögskolans roll i utbildningssystemet och att skapa förutsättningar för att yrkeshögskolan ska kunna fortsätta att utvecklas med bibehållen kvalitet.” En del i utredningen handlar om vissa förändringar när det gäller utbildningsanordnare, ledningsgrupper och utbildningar inom yrkeshögskolan. Här ingår frågeställningar som har påverkan på utbildningarnas kvalitet och som därmed kan påverka examensgraden på sikt. Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2023.

Tidigare studier

MYH har gjort flera utredningar för att få mer kunskap om hur examensgraden skiljer sig mellan olika typer av utbildningar och mellan olika studerandegrupper. De har också undersökt vad som behöver göras för att examensgraden ska öka. Den senaste rapporten publicerades i mars 2021 (MYH 2021a). Den belyser examensgraden inom de olika utbildningsområdena och hur områdenas storlek bidragit till den totala examensgraden. Rapporten visar också att det finns ett visst samband mellan konkurrens om platserna och examensgraden samt att examensgraden är högre bland kvinnor, inrikes födda och för studerade på utbildningar i bunden form.

Utöver de faktorer som låter sig beskrivas och analyseras statistiskt finns andra faktorer som har påverkan på examensgraden. Det handlar bland annat om utbildningarnas kvalitet, om arbetsmarknadsrelaterade och ekonomiska faktorer och om sociala faktorer. En beskrivning av

sådana faktorer finns i MYH:s rapport (2021b) ”Åtgärder för att öka examensgraden i yrkeshögskoleutbildningar”. Enligt rapporten finns det inget som tyder på att större grupper studerande hoppar av sin yrkeshögskoleutbildning i ett sent skede för ett nytt jobb.

Även inom högskolan är det långt ifrån alla som tar examen från en påbörjad utbildning. Skolverket (2018) undersöker i en rapport prestationen under det första året på högskolan bland ungdomar som direkt efter gymnasieutbildningen övergått till högskolan läsåret 2014/15. De faktorer i analysen som har starkare samband på studieprestationen är gymnasiebetyg och vilken högskoleutbildning studenterna påbörjar. Analysen visar också att unga med utländsk bakgrund i lägre grad uppnår högskolepoäng än unga med svensk bakgrund och män i lägre grad än kvinnor.

Universitetskanslersämbetet (2017a) undersöker lärarstudenternas gymnasiebetyg, avhopp och studieprestation och finner även där att det är färre som hoppar av utbildningen bland de med högre betyg från gymnasieskolan. I en annan studie (UKÄ 2017b) analyserar UKÄ vilka faktorer som påverkar sannolikheten att hoppa av tidigt från de tio största yrkesexamensprogram på högskolan. Utöver gymnasiebetygen har även kön och ålder betydelse samt svensk respektive utländsk bakgrund för vissa utbildningar.

Rapportens disposition

I denna uppföljningsstudie ingår examinerade från YH som examinerats från utbildningsomgångar som avslutats 2016 till 2020. Uppgifterna hämtas från SCB:s officiella statistik för studerande och examinerade inom yrkeshögskolan. Examensgraden avser andelen studerande som avslutar sin utbildning med en examen av samtliga studerande på dessa utbildningsomgångar. Med slutår avses det år som utbildningsomgångar avslutas.

I den statistiska regressionsmodellen valdes de variabler som hade störst enskild inverkan på examensgraden. Det innebär att de variabler som inte kom med ändå kan ha samband med examensgraden.

Variabler som ingår i modellen redovisas i ett eget avsnitt med tillhörande kommentarer. Därefter följer ett avsnitt med de variabler som valts bort i regressionsmodellen, men som ändå kan vara intressanta att beskriva.

Variabler som ingår i modellen

I det här kapitlet redovisar vi de variabler som ingick i analysmodellen.

Vi börjar med att förklara den statistiska analysmodellen och dess resultat. Därefter går vi igenom de variabler som enligt den statistiska modellen har ett starkare samband med examensgraden än de variabler som redovisas senare. Vi redovisar examensgraden för respektive variabel och vilket samband variabeln har med examensgraden totalt sett.

Statistisk analysmodell

Varför statistisk analysmodell?

Det ger värdefull kunskap att undersöka hur examensgraden varierar mellan olika typer av utbildningar eller olika grupper av studerande. Då kan man till exempel se att kvinnor i genomsnitt har högre examensgrad än män och att de med högre betyg från gymnasiet i genomsnitt har högre examensgrad än de med lägre betyg. Det finns dock en risk att vi drar felaktiga slutsatser om vi enbart använder denna beskrivande statistik. Det skulle kunna vara så att kvinnor och män skiljer sig mycket i vilka betyg de har från gymnasiet och att kön inte spelar någon roll, men att betyg gör det. För att undersöka detta använder vi en analysmodell där vi kan jämföra examensgraden för studerande som gått liknande utbildningar och som har liknande egenskaper. Det kallas också för att undersöka en variabels samband med examensgraden givet att alla andra variabler i modellen hålls konstanta.

Multipel logistisk regressionsanalys

Metoden som används för analysen kallas för multipel logistisk regressionsanalys. Syftet med analysmodellen är att identifiera vilka variabler som enligt den statistiska modellen har ett samband med examensgraden. En del i analysen är att undersöka hur variablerna samvarierar med varandra och hur säkra vi kan vara att variablerna faktiskt spelar roll.

Läs mer om regressionsanalysen i bilagan.

Variabler som ingår i modellen

Följande variabler har enligt den statistiska modellen starkast samband med examensgraden:

- kön
- utbildningsområde
- nationell bakgrund
- gymnasiebetyg
- utbildningens studieform (bunden/distans)
- antal behöriga sökande per plats

- utbildningsnivå innan studier
- sysselsättning innan studier.

De variabler som enligt modellen hade störst samband med examensgraden är gymnasiebetyg, utbildningsområde och studieform (distans/bunden).

Variabler som inte ingår i modellen

Följande variabler har inte tagits med i modellen:

- föräldrarnas utbildningsnivå
- utbildningens längd
- antal sökande per plats
- utbildningens studietakt
- vilken typ av gymnasieprogram de studerande hade läst
- ålder
- sysselsättning under studier.

Modellen bör inte omfatta alltför många variabler för att fungera bra. Därför har några variabler exkluderats från modellen eftersom det har visat sig att de inte har lika starkt samband med examensgraden som andra variabler. Det handlar om variablerna föräldrarnas utbildningsnivå, utbildningens längd, utbildningens studietakt, typ av gymnasieprogram och ålder.

Samvariation mellan förklarande variabler

Andra variabler har inte tagits med i modellen eftersom de samvarierar med andra förklarande variabler. Analysen kan ge osäkra resultat om flera variabler ingår som har ett starkt inbördes samband. Därför kontrolleras för sådana samband. Följande samband noterades:

- Variablerna kön och utbildningsområde har ett relativt starkt samband. Båda variabler är dock viktiga för analysen eftersom den deskriptiva statistiken visar att examensgraden varierar mellan utbildningsområden samtidigt som kvinnor har högre examensgrad än män inom de flesta utbildningsområden. Därför inkluderas båda variablerna i den statistiska modellen. Datamaterialet är stort och skattningarna för både kön och utbildningsområde blir därmed relativt stabila även om variablerna samvarierar.
- Variablerna sökande per plats och behöriga sökande per plats har ett relativt starkt samband. Behöriga sökande per plats bedömdes ha ett starkare samband med examensgraden och därför valdes den variabeln till modellen. Sökande per plats ingår därför inte i modellen.
- Variablerna sysselsättning innan studier och sysselsättning under studierna har ett relativt starkt samband. Sysselsättning innan studier hade ett starkare samband med examensgraden och därför väljs den till modellen. Sysselsättning efter studier ingår inte i modellen.
- För nationell bakgrund användes uppdelningen inrikes/utrikes född. Även andra indelningar testades, men inrikes/utrikes född bedömdes ha störst betydelse för examensgraden.

Oddskvoter

Resultatet från analysen är så kallade oddskvoter. Man jämför sannolikheten att ta examen mellan två kategorier, till exempel mellan kvinnor och män. En kategori används som referenskategori, exempelvis kvinnor.

- En oddskvot mindre än 1 betyder att sannolikheten att ta examen är lägre för gruppen (män) jämfört med referenskategori (kvinnor).
- En oddskvot högre än 1 innebär att sannolikheten att ta examen är högre för gruppen (män) än för referenskategori (kvinnor).
- En oddskvot på 1 innebär att det inte finns någon nämnvärd skillnad mellan kategorierna (kvinnor och män).

Kön

Examensgraden är högre för kvinnor

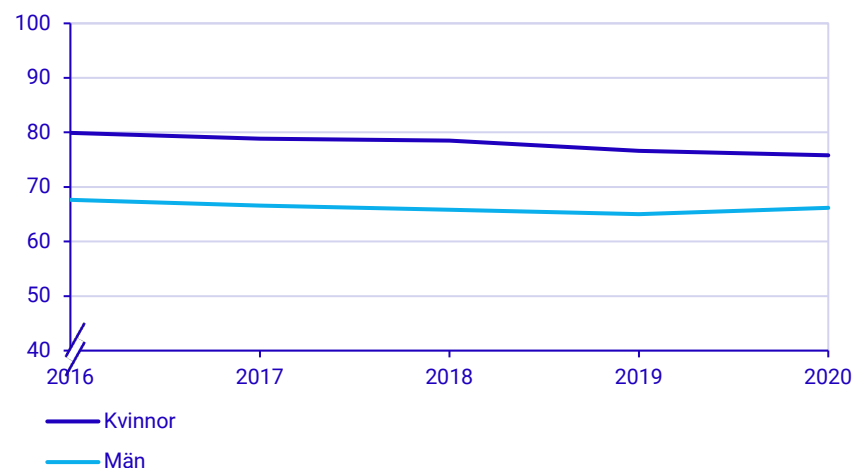
Skillnaden i examensgrad mellan kvinnor och män är stor. Kvinnorna har de senaste fem åren haft en examensgrad mellan 75 och 80 procent medan männens examensgrad har varit betydligt lägre, mellan 65 och 68 procent.

Till skillnad från kvinnor bryter männen den negativa trenden som funnits tre föregående år innan 2020, vilket också resulterar i att den totala examensgraden ökar något jämfört med året innan. År 2020 hade kvinnor en examensgrad på 75,8 procent medan motsvarande uppgift för männen var 66,1 procent. Den totala examensgraden var 71,6 procent.

Diagram 2

Examensgrad inom yrkeshögskolan 2016–2020 efter kön

Procent



Högre sannolikhet att ta examen för kvinnor

Enligt den statistiska modellen finns det ett samband mellan kön och examensgrad. Män har en lägre skattad sannolikhet att ta examen jämfört med kvinnor.

Utbildningsområde

Examensgraden skiljer sig mellan olika utbildningsområden

Utbildningarna inom YH delas in i utbildningsområden efter deras inriktning. Det finns 15 områden och de är olika stora sett till antalet studerande. Ett utbildningsområdes vikt redovisas som områdets andel av samtliga antagna som bedriver studier på utbildningar som ger examen med avslut ett visst slutår.

Tabell 1

Andel studerande och examensgrad inom yrkeshögskolan med slutår 2020 efter utbildningsområde

Utbildningsområde	Andel studerande (vikt)			Examensgrad		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Data/IT	10	4	17	64,0	67,8	62,7
Ekonomi, administration och försäljning	25	33	15	77,9	79,9	71,9
Friskvård och kroppsvård	1	1	0	71,2	72,9	44,4
Hotell, restaurang och turism	4	6	2	69,4	72,1	59,9
Hälso- och sjukvård samt socialt arbete	17	27	4	74,0	75,0	64,7
Journalistik och information	2	2	1	72,0	73,6	67,0
Juridik	1	1	0	67,2	70,3	51,7
Kultur, media och design	4	4	5	84,0	87,2	80,6
Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske	2	3	2	72,2	76,2	64,5
Pedagogik och undervisning	2	3	2	78,4	78,6	78,0
Samhällsbyggnad och byggteknik	13	7	22	65,5	69,0	64,0
Säkerhetstjänster	1	1	1	75,5	75,9	75,2
Teknik och tillverkning	13	5	23	62,5	68,5	60,8
Transporttjänster	4	3	6	76,2	75,3	76,8
Övrigt	1	0	1	60,2	58,2	62,1
Totalt	100	100	100	71,6	75,8	66,1

Det största området är Ekonomi, administration och försäljning följt av Hälso- och sjukvård samt socialt arbete. Båda dessa utbildningsområden har en högre examensgrad än de därpå följande utbildningsområdena Samhällsbyggnad och byggteknik, Teknik och tillverkning samt Data/IT. De fem största områdena svarar för drygt tre fjärdedelar av de studerande inom YH. Det finns könsskillnader inom såväl de större som de mindre utbildningsområdena.

Sedan slutåret 2016 har utbildningsområdenas storlek i förhållande till varandra varit relativt stabil. Vissa förändringar har dock skett:

- Samhällsbyggnad och byggteknik har ökat sin andel av alla studerande med 3 procentenheter.

- Hälso- och sjukvård samt socialt arbete har ökat sin andel studerande med 2 procentenheter.
- Teknik och tillverkning har tappat 3 procentenheter.
- Data/IT har minskat sin andel av samtliga studerande med 2 procentenheter.

Hur stort ett utbildningsområde är spelar roll för totala examensgraden

En förändring av utbildningsområdets vikt påverkar den totala examensgraden förutsatt att examensgraden för utbildningsområdet i sig är oförändrat. Om andelen studerande i exempelvis Ekonomi, administration och försäljning som har en relativt hög examensgrad ökar, kommer den totala examensgraden att öka. Om exempelvis andelen studerande inom Teknik och tillverkning som har en relativt låg examensgrad ökar, kommer examensgraden minska.

Skillnaderna mellan de fem största utbildningsområdenas examensgrad har minskat

Utvecklingen av examensgraden har sett olika ut för de fem största utbildningsområdena under perioden 2016 till 2020. Skillnaderna mellan områdena har minskat över tid och är relativt sett små i slutet av uppföljningsperioden. Utvecklingen har ofta varit snarlik för kvinnor och män inom samma område.

- Examensgraden för studerande inom Data/IT har ökat, bland både kvinnor och män. Området hade den lägsta examensgraden i början av uppföljningsperioden, men ligger nu i nivå med några av de andra större områdena. Data/IT är det enda område av de fem största som har haft en positiv utveckling av examensgraden under den här perioden.
- Utbildningsområdet Ekonomi, administration och försäljning har den högsta examensgraden. Området visar på en minskad examensgrad totalt och för kvinnor medan männens examensgrad har ökat.
- Utvecklingen har varit liknande för examensgraden inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete. Examensgraden är hög, men något lägre än för området Ekonomi, administration och försäljning. Även här har examensgraden minskat de senaste åren och störst var minskningen bland män.
- Examensgraden för studerande inom Samhällsbyggnad och byggt teknik ligger i mittenskiattet av de fem stora utbildningsområden. Sett till hela uppföljningsperioden har examensgraden minskat mycket men haft en svag positiv utveckling i slutet av perioden.
- Teknik och tillverkning har varit relativt stabil under perioden.

Diagram 3a
Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter de fem största utbildningsområdena, kvinnor

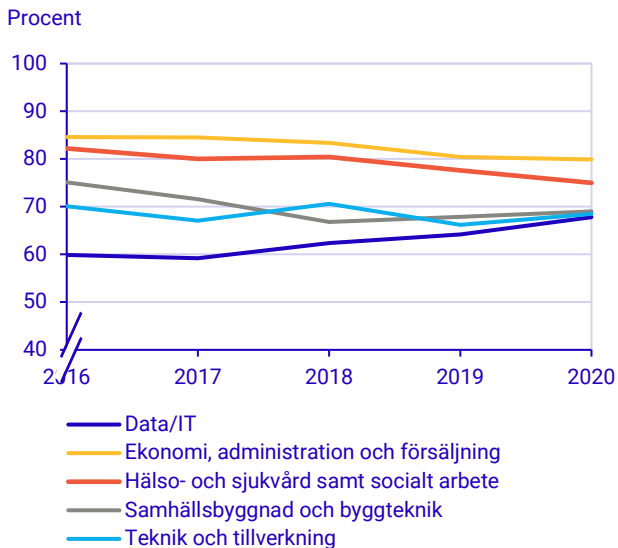
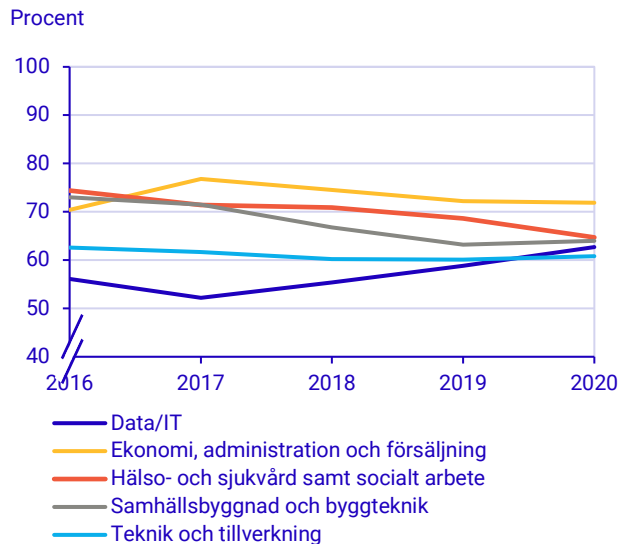


Diagram 3b
Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter de fem största utbildningsområdena, män



Sannolikheten att ta examen lägre för de som läst Data/IT än de flesta andra utbildningsområden

I den statistiska modellen jämförs den skattade sannolikheten att ta examen för studerande på utbildningar inom Data/IT med studerande på utbildningar inom andra utbildningsområden, givet att alla andra faktorer i modellen är konstanta. Analysen visar att studerande på utbildningar inom Data/IT har en lägre skattad sannolikhet att ta examen jämfört med studerande i de flesta andra utbildningsområden. Sannolikheten är dock ungefär densamma för de som gått utbildningar inom Data/IT och de som gått utbildningar inom Juridik.

En jämförelse av Data/IT och respektive utbildningsområde visar att skillnaden är störst i jämförelse med Pedagogik och undervisning, Säkerhetstjänster, Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete samt Kultur, media och design. Bortsett från utbildningar inom Juridik är skillnaden minst i jämförelse med Teknik och tillverkning.

Vi har också undersökt vilka resultat den statistiska modellen ger om Teknik och tillverkning används som referens i stället för Data/IT:

- Som redan nämnts ovan visar modellen att sannolikheten att ta examen är lägre för studerande inom Data/IT. Det gäller även för studerande inom Juridik.
- Det finns några områden där sannolikheten att ta examen är ungefär densamma som inom Teknik och tillverkning: Friskvård och kroppsvård, Hotell, restaurang och turism samt Journalistik och information.
- Inom de andra områdena är sannolikheten att ta examen högre än inom Teknik och tillverkning.

Det som skulle kunna ligga bakom den lägre sannolikheten att examen från utbildningar inom Data/IT är faktorer kopplade till utbildningarna och deras genomförande. Utbildningskvaliteten lyftes redan i en studie av Faugert & Co Utvärdering AB (2014) om examensgraden inom Data/IT från 2014. Samma bild framträder i en fördjupad analys inom Data/IT och Teknik och tillverkning som genomfördes av MYH (2016a) under våren 2015. Vi kan utifrån vår statistiska analys inte veta om utbildningarna inom dessa två områden har fått bättre kvalitet i samspelet mellan förkunskapskrav, genomförande och examenskrav sedan 2014 och 2015. Men vi kan konstatera att skillnader mellan Data/IT och de andra utbildningsområdena kvarstår.

Det finns många anledningar till att studerande inte fullföljer utbildningen och avslutar den med examen. I de ovan nämnda studierna nämndes utöver utbildningskvaliteten även arbetsmarknadsrelaterade, ekonomiska och sociala faktorer, men faktorer kopplade till utbildningen verkade vara viktigast.

Nationell bakgrund

Andelen studerande som är födda utomlands har ökat över tid. Av studerande på utbildningsomgångar som avslutades 2007 var 12 procent födda utomlands. År 2016 var andelen utrikesfödda 16 procent och år 2020 var andelen 22 procent. Bland män som studerade på utbildningsomgångar som avslutades 2020 var andelen utrikes födda 24 procent. Motsvarande andel för kvinnor var 20 procent.

Nationell bakgrund kan också redovisas efter svensk och utländsk bakgrund. Då tas även hänsyn till var den studerandes föräldrar är födda. Svensk bakgrund har de som är födda i Sverige och som har minst en förälder som också är född i Sverige. Utländsk bakgrund har de som utrikes födda samt de som är födda i Sverige och har två utrikes födda föräldrar.

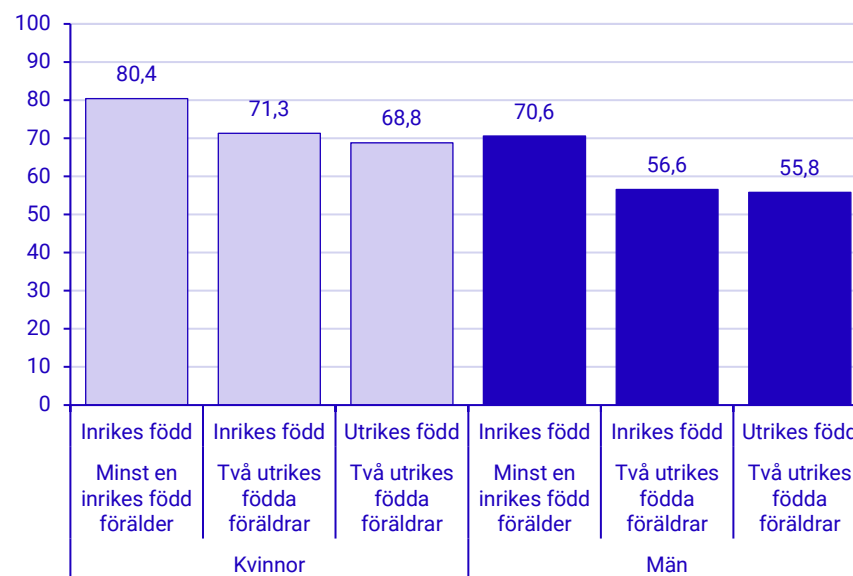
Högre examensgrad bland inrikes födda med svensk bakgrund

Examensgraden för utrikes födda och för inrikes födda med utländsk bakgrund är lägre än för inrikes födda med svensk bakgrund. Inrikes födda män med svensk bakgrund har en något högre examensgrad än utrikes födda kvinnor.

Diagram 4

Examensgrad inom yrkeshögskolan 2016–2020 hopslaget efter nationell bakgrund och kön

Procent



Högre sannolikhet att ta examen för inrikes födda

Enligt den statistiska modellen är den skattade sannolikheten att ta examen högre för inrikes födda än för utrikes födda studerande om vi håller andra faktorer konstanta som har betydelse för examensgraden.

När modellen skapades testades vilken av variablerna svensk/utländsk bakgrund och inrikes/utrikes födda som hade störst påverkan på examensgraden. Det visade sig vara inrikes/utrikes födda.

Gymnasiebetyg

Gymnasiebetygen har omräknats till poäng, så kallade jämförelsetal, för de som avslutat gymnasiet med slutbetyg eller motsvarande 1997 eller senare. För utrikes födda som inte gått i svensk gymnasieskola finns inte uppgift om gymnasiebetyg. Det innebär att uppgifter finns för tre fjärdedelar av de inrikes födda studerande och för en tredjedel av de utrikesfödda studerande.

För analysen har gymnasiebetygen delats in i grupper. Sett till samtliga studerande på YH-utbildningar med avslut mellan 2016 och 2020 var det vanligast att kvinnor hade ett betygssnitt på 12,5 till 14,99 och att män hade ett betygssnitt på 10,0 till 12,49. Ungefär en tredjedel av kvinnorna respektive männen fanns inom dessa grupper. Överlag var gymnasiebetygen lägre bland männen än bland kvinnorna. En högre andel av kvinnorna hade de bästa betygen och en högre andel av männen hade de lägsta betygen.

Tabell 2
Andel studerande inom yrkeshögskolan med olika gymnasiebetyg, utbildningsomgångar med avslut 2016–2020 hopslaget efter kön

Gymnasiebetyg	Totalt	Kvinnor	Män
00,0–09,99	15	12	18
10,0–12,49	28	22	34
12,5–14,99	33	34	32
15,0–17,49	19	24	13
17,5–20,00	5	8	3
Totalt	100	100	100

Not: Endast studerande med uppgift om gymnasiebetyg ingår.

Högre examensgrad ju högre gymnasiebetyg

Det är en lägre andel som tar examen bland studerande med låga gymnasiebetyg jämfört med studerande med höga gymnasiebetyg. Det gäller för såväl kvinnor som män.

Skillnaderna är mindre bland studerande inom de högsta betygsgrupperna än bland studerande med lägre betyg från gymnasiet. Skillnaderna mellan betygsstegen är större bland männen än bland kvinnorna.

Diagram 5a
Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter gymnasiebetyg, kvinnor

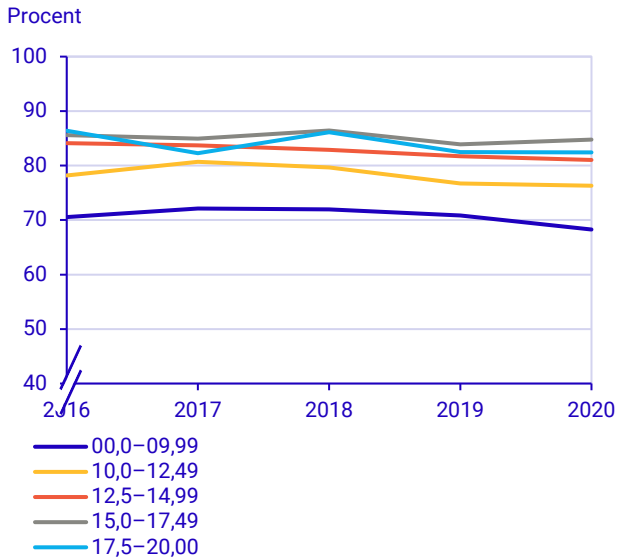
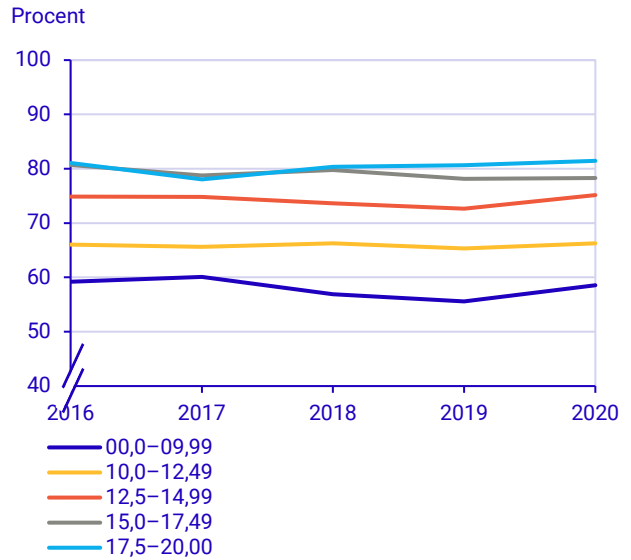


Diagram 5b
Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter gymnasiebetyg, män



Högre sannolikhet att ta examen ju högre gymnasiebetyg

Den statistiska modellen visar att den skattade sannolikheten att ta examen ökar för varje betygsgrupp. I modellen jämförs sannolikheten för respektive betygsgrupp med den högsta betygsgruppen (17,5–20,0). Störst skillnad är det mellan de med de lägsta betygen och de med de högsta betygen. Sedan minskar skillnaderna successivt. Den skattade sannolikheten skiljer sig dock inte mellan dem med betyg mellan 15,0 och 17,49 och dem i den högsta betygsgruppen.

Studieform

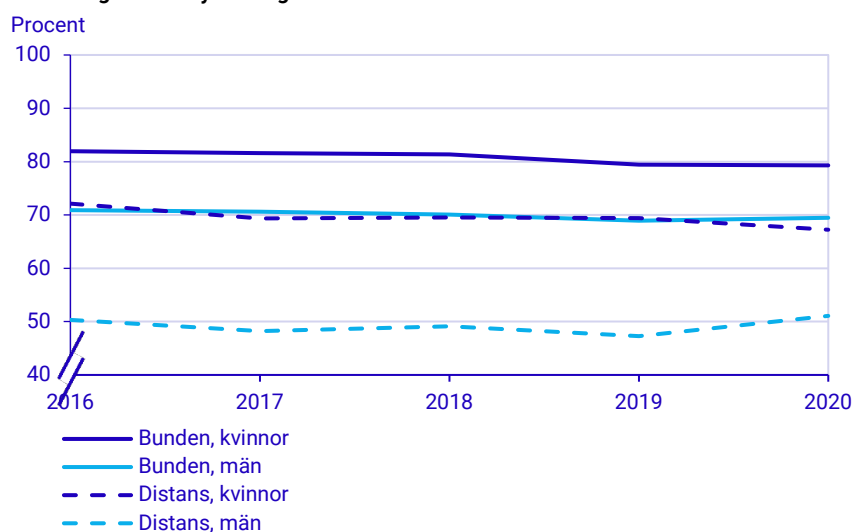
Studieform kan vara bunden eller distans. För att utbildningen ska anses vara bunden ska merparten av utbildningen genomföras i utbildningsanordnarens lokaler.

Andelen utbildningar som genomförs på distans har ökat. År 2007 fanns 9 procent av de studerande efter slutår på distansutbildningar. År 2016 var andelen på distansutbildningar 18 procent och år 2020 var motsvarande andel 24 procent. Av de fem stora utbildningsområdena har Hälso- och sjukvård samt socialt arbete störst andel studerande på distansutbildningar med 50 procent. Inom Data/IT studerade endast 1 procent på distans.

Högre examensgrad för bundna utbildningar

Examensgraden är mycket lägre för distansutbildningar än för bundna utbildningar. År 2020 var den totala examensgraden 75 procent för bundna utbildningar jämfört med 62 procent för distansutbildningar. Lägst examensgrad har män som läser på distans med 51 procent, vilket dock är en ökning jämfört med året innan. Kvinnor lyckas bättre än män med distansutbildning med en examensgrad på 67 procent.

Diagram 6
Examensgrad inom yrkeshögskolan 2016–2020 efter studieform och kön



I ett regeringsuppdrag genomförde MYH (2016b) en översyn av distansutbildningar inom yrkeshögskolan. Utredningen visade på skillnader mellan distansutbildningar där hög pedagogisk nivå anpassad för distansutbildning var en faktor för att lyckas.

Som en följd av coronaviruset och regeringsuppdrag har MYH utvecklat ett distansstöd för anordnare som ställer om till distansundervisning. Stödet innebär bland annat webinarier och möjlighet att utbyta erfarenheter med andra anordnare.

Högre sannolikhet att ta examen för de som gått bundna utbildningar

Enligt den statistiska modellen är den skattade sannolikheten att ta examen högre för de som gått bundna utbildningar än de som gått distansutbildningar.

Behöriga sökande per plats

Sökande kan vara behöriga eller inte behöriga. Behörig är den person som uppfyller grundläggande behörighet och i en del fall övriga krav på behörighet som en utbildningsanordnare kan ställa för en viss utbildning. Antal behöriga sökande per plats har beräknats för varje utbildningsomgång som hade avslut under åren 2016–2020.

Ungefär en tredjedel av de studerande har läst på utbildningar med söktryck upp till 1,9 behöriga sökande per plats. Bland män var andelen något större och bland kvinnor något mindre. Bland män var det en lägre andel än bland kvinnor på utbildningar med 3 eller fler behöriga sökande per plats.

Tabell 3
Andel studerande på utbildningar inom yrkeshögskolan med avslut 2016–2020
hopslaget efter kön och söktryck

Antal behöriga sökande per plats	Totalt	Kvinnor	Män
-1,9	34	27	41
2,0–2,9	26	23	30
3,0–3,9	14	15	13
4,0–5,9	14	18	9
6+	12	16	7
Uppgift saknas	1	1	1
Totalt	100	100	100

Högre examensgrad vid fler behöriga sökande per plats

Examensgraden är högre för studerande som gått på utbildningar med ett högre antal behöriga sökande per plats. Det gäller för både kvinnor och män. Bland kvinnor var skillnaden framför allt tydlig mellan de som gått på utbildningar med minst 3 behöriga sökande per plats och de som gått på utbildningar med mindre än 3 behöriga sökande per plats. Bland män var det störst skillnad mellan de som gått på utbildningar med minst 6 behöriga sökande per plats och de som gått på utbildningar med mindre än 6 behöriga sökande per plats.

Diagram 7a
Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter behöriga sökande per plats, kvinnor

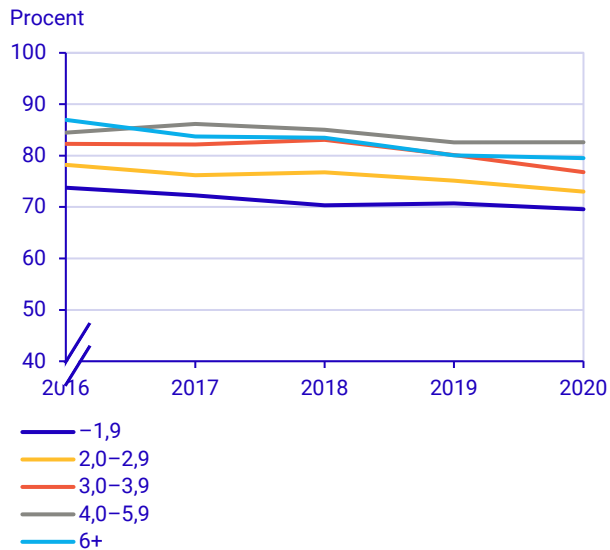
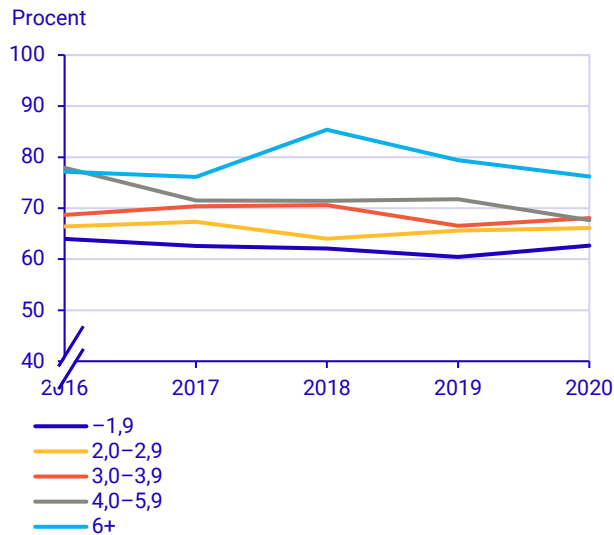


Diagram 7b
Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter behöriga sökande per plats, män



Högre sannolikhet att ta examen för de som läst utbildningar med minst två behöriga sökande per plats

I den statistiska modellen jämförs respektive grupp av behöriga sökande per plats med den lägsta gruppen, dvs. upp till 1,9 sökande per plats. Enligt modellen är den skattade sannolikheten att ta examen högre för alla grupperna än för gruppen med upp till 1,9 sökande per plats, men effekten avtar med fler behöriga sökande per plats.

Utbildningsnivå

Högst examensgrad bland de med gymnasial utbildning sedan tidigare

Utbildningsnivån avser här en persons högsta genomförda utbildning till och med vårterminen det år som YH-utbildningen påbörjades. Av tabellen nedan framgår att 65 procent hade en gymnasial utbildningsnivå innan YH-utbildningen. Totalt 33 procent hade en eftergymnasial utbildning. Skillnaderna mellan kvinnor och män är små. En något högre andel av männen hade en gymnasial utbildningsnivå och en något högre andel av kvinnorna hade en eftergymnasial utbildning på minst tre år.

Tabell 4
Andel studerande och examensgrad inom yrkeshögskolan 2016–2020 hopslaget efter utbildningsnivå och nationell bakgrund

	Andel studerande efter slutår			Examensgrad		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt						
Förgymnasial utbildning	2	2	3	60,8	66,9	56,9
Gymnasial utbildning	65	64	67	74,1	79,7	67,9
Eftergymnasial utbildning, kortare än 3 år	20	21	19	71,1	75,8	65,3
Eftergymnasial utbildning, minst 3 år	13	14	11	67,9	73,0	59,7
Totalt	100	100	100	72,4	77,7	66,2
Inrikes född						
Förgymnasial utbildning	2	2	3	61,8	69,1	56,9
Gymnasial utbildning	69	68	72	75,8	81,1	69,7
Eftergymnasial utbildning, kortare än 3 år	19	20	18	73,9	77,7	68,8
Eftergymnasial utbildning, minst 3 år	9	11	7	72,8	75,9	67,1
Totalt	100	100	100	74,8	70,5	69,0
Utrikes född						
Förgymnasial utbildning	2	2	3	56,7	56,6	56,7
Gymnasial utbildning	48	45	51	63,6	70,0	57,9
Eftergymnasial utbildning, kortare än 3 år	22	22	22	60,8	67,5	54,0
Eftergymnasial utbildning, minst 3 år	27	31	24	60,9	68,3	51,0
Totalt	100	100	100	62,6	69,5	56,0

Not: I tabellen är andelar beräknade på de med uppgift om utbildningsnivå. För inrikes födda är det 0 procent som saknas uppgift. För utrikes födda är det 3 procent där uppgift om utbildningsnivå innan YH saknas.

De personer som har en gymnasial utbildningsnivå innan de börjar på YH har en högre examensgrad än de som läst på högskolan innan YH. Det gäller för såväl kvinnor som män. Lägst examensgrad har de med förgymnasial utbildning. Denna grupp utgör dock bara 2 procent av de studerande.

Bland utrikes födda är examensgraden högst bland de med högst utbildningsnivå

Av inrikes födda hade 69 procent en gymnasial utbildning som högsta utbildning innan YH och 28 procent hade en eftergymnasial utbildning. Bland utrikes födda hade hälften en gymnasial utbildningsnivå och hälften en eftergymnasial utbildning.

Andelen med gymnasial utbildningsnivå var högre bland såväl inrikes födda som utrikes födda män jämfört med kvinnor. Andelen med minst treårig eftergymnasial utbildning var högre bland såväl inrikes som utrikes födda kvinnor jämfört med män.

För såväl inrikes födda som utrikes födda är examensgraden högre för de som har gymnasial utbildningsnivå jämfört med eftergymnasial utbildningsnivå.

Små skillnader i sannolikhet att ta examen mellan de med gymnasial eller eftergymnasial utbildning sedan tidigare

Den statistiska modellen visar att den skattade sannolikheten att ta examen enbart är något större för de med gymnasial utbildning än för de med eftergymnasial utbildning. De med en förgymnasial utbildning har en lägre skattad sannolikhet att ta examen jämfört med de med en eftergymnasial utbildning.

Sysselsättning innan studier

En person definieras här som sysselsatt innan studierna om personen var sysselsatt i november innan YH-utbildningen började. Om en utbildning började i december 2020 mäts sysselsättningen i november 2020. Om den börjar i januari 2020 mäts den i november 2019.

Många av de studerande arbetade innan de började läsa på YH. Bland kvinnor som gick utbildningar som avslutades 2020 hade 81 procent arbetat innan utbildningen. Bland män var motsvarande andel något lägre, 74 procent. Bland kvinnor har andelen legat ungefär vid 80 procent sedan 2017, men var något lägre 2016. Även bland män var andelen lägre i början av perioden och har ökat över tid.

Högre examensgrad bland de som arbetat innan studierna

Det finns tydliga skillnader i examensgraden mellan gruppen som arbetade innan sin YH-utbildning och gruppen som inte arbetade. Såväl bland kvinnor som bland män är examensgraden högre bland de som hade haft ett arbete. Bland kvinnor minskar examensgraden inom båda grupperna. Bland män är examensgraden bland de som arbetade stabil. Examensgrad minskade i början av perioden bland de som inte arbetade, men har även där legat på samma nivå under de senaste åren.

Examensgraden bland män är lägre än bland kvinnor, både bland de som arbetade och de som inte gjorde det.

Diagram 8a
Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter arbete innan studier, kvinnor

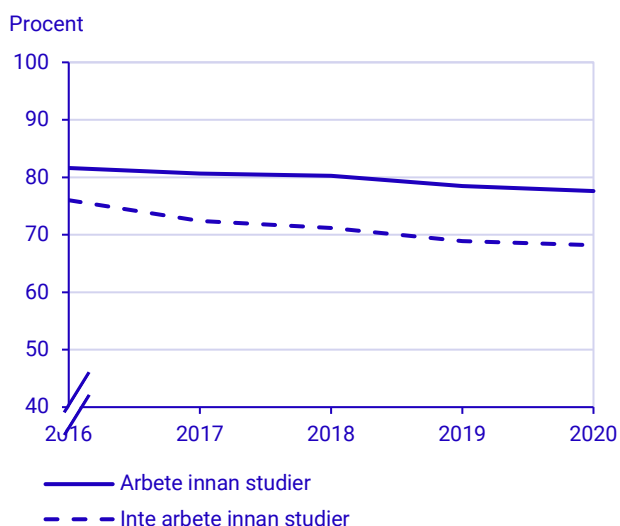
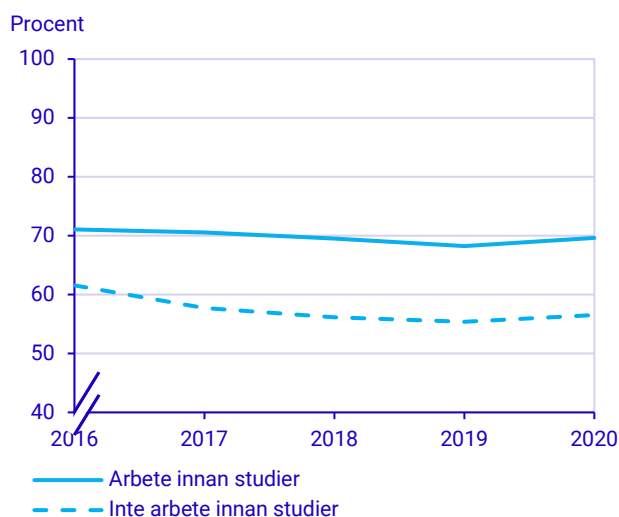


Diagram 8b
Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter arbete innan studier, män



Högre sannolikhet att ta examen för de som arbetat innan YH

Enligt den statistiska modellen är den skattade sannolikheten att ta examen större för personer som arbetat innan studier än för personer som inte gjort det.

Variabler som inte ingår i modellen

I det här kapitlet redovisar vi beskrivande statistik för de variabler som inte togs med i modellen, antingen för att de visade sig ha mindre samband med examensgraden eller för att de samvarierade med andra variabler.

Följande variabler visade sig ha mindre samband med examensgraden:

- föräldrars utbildningsnivå
- utbildningens längd
- utbildningens studietakt
- typ av gymnasieprogram
- ålder.

Det finns ändå vissa skillnader om examensgraden redovisas uppdelat på dessa variabler. Det är då viktigt att tänka på att variabelns samband med examensgraden inte är så stort eller att skillnader beror på andra variabler än den redovisade. Exempelvis är det bland utrikes födda en högre andel som har föräldrar med högst förgymnasial utbildning. Den statistiska modellen har visat att den nationella bakgrunden har större betydelse för examensgraden än föräldrarnas utbildningsnivå. Ett annat exempel är att många deltidsutbildningar också är distansutbildningar. Den statistiska analysen har visat att studieform har större betydelse än studietakt.

Följande variabler ingick inte då de samvarierade med andra variabler:

- Sökande per plats samvarierade med Behöriga sökande per plats. Behöriga sökande per plats visade sig ha större betydelse för examensgraden.
- Variabeln sysselsättning under studier samvarierade med variabeln sysselsättning innan studier. Sysselsättning innan studier hade större betydelse för examensgraden.

Föräldrars utbildningsnivå

Med föräldrars utbildningsnivå menas här den högsta nivån för en förälder när den studerande var 12 år. Föräldrarnas utbildningsnivå är en viktig bakgrundsvariabel när resultat i grund- och gymnasieskolan följs upp utifrån ett jämlikhetsperspektiv. Elever med lägre utbildade föräldrar har i genomsnitt sämre resultat i grund- och gymnasieskolan och de börjar också studera på högskolan i lägre grad än elever med högre utbildade föräldrar.

Högst examensgrad bland studerande med föräldrar med gymnasial utbildningsnivå

Ungefär hälften av de studerande har föräldrar med gymnasial utbildningsnivå. Totalt hade 41 procent föräldrar med någon eftergymnasial utbildning och 10 procent hade förgymnasialt utbildade föräldrar. Män hade i genomsnitt högre utbildade föräldrar än kvinnor.

Tabell 5

Andel studerande och examensgrad inom yrkeshögskolan 2016–2020 hopslaget efter föräldrarnas utbildningsnivå

	Andel studerande efter avslutsår			Examensgrad		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt						
Förgymnasial utbildning	10	11	9	69,5	75,1	61,4
Gymnasial utbildning	49	52	46	74,3	79,5	67,3
Eftergymnasial utbildning, kortare än 3 år	20	18	21	74,6	79,4	70,0
Eftergymnasial utbildning, minst 3 år	21	19	24	72,7	77,8	67,9
Totalt	100	100	100	72,4	77,7	66,2
Inrikes född						
Förgymnasial utbildning	9	10	7	72,1	76,5	64,6
Gymnasial utbildning	50	53	47	75,2	80,3	68,2
Eftergymnasial utbildning, kortare än 3 år	20	18	22	76,0	80,5	71,4
Eftergymnasial utbildning, minst 3 år	21	19	24	74,2	79,0	69,5
Totalt	100	100	100	74,8	79,7	69,0
Utrikes född						
Förgymnasial utbildning	25	25	25	61,2	69,2	54,6
Gymnasial utbildning	34	35	33	61,8	67,1	57,1
Eftergymnasial utbildning, kortare än 3 år	16	15	17	59,7	65,3	55,7
Eftergymnasial utbildning, minst 3 år	25	24	25	61,3	66,9	56,9
Totalt	100	100	100	62,3	68,8	55,8

Not: I tabellen är andelar beräknade på de med uppgift om utbildningsnivå. För inrikes födda är det 0 procent som saknas uppgift. För utrikes födda är det 54 procent där uppgift om föräldrarnas utbildningsnivå saknas.

Lägst examensgrad är det för examinerade med föräldrar som har förgymnasial utbildningsnivå som högsta utbildning. Samma mönster

finns för kvinnor som för män. Studerande vars föräldrar har en kortare eftergymnasial utbildning har en något högre examensgrad än studerande med föräldrar med gymnasial utbildning. Studerande där föräldrarna har en gymnasial utbildningsnivå har i sin tur en högre examensgrad än de med föräldrar som har en längre eftergymnasial utbildning.

Bland utrikes födda är examensgraden högst bland kvinnor med förgymnasialt utbildade föräldrar

Det går inte att med säkerhet uttala sig om föräldrars utbildningsnivå för de utrikes födda studerande eftersom uppgifter om föräldrarnas utbildningsnivå saknas för drygt hälften av de studerande. Analysen avser endast de som det finns uppgifter för.

Det finns en större spridning i föräldrarnas utbildningsnivå bland de utrikes födda än bland de inrikes födda. Bland de utrikes födda finns en betydligt högre andel med förgymnasialt utbildade föräldrar och en något högre andel med föräldrar med en minst treårig eftergymnasial utbildning.

Bland de inrikes födda är examensgraden högst bland de studerande med föräldrar som har en kortare eftergymnasial utbildning och lägst bland de med endast förgymnasialt utbildade föräldrar. Det gäller både kvinnor och män. Bland utrikes födda kvinnor är examensgraden däremot högst bland de med endast förgymnasialt utbildade föräldrar. Bland utrikes födda män är examensgraden högst bland de med gymnasialt utbildade föräldrar och de med föräldrar med en minst treårig eftergymnasial utbildning.

Utbildningslängd

För att ge examen måste utbildningen vara minst 1 år lång. De flesta som läser en yrkeshögskoleutbildning väljer en utbildning som är minst 2 år men mindre än 2,5 år. Cirka 2 procent har valt att studera på en utbildning som är längre än 2,5 år. I diagrammet nedan redovisas därför de längre utbildningarna tillsammans med de utbildningar som är minst 2 år. Utbildningslängden är omräknad så att den motsvarar heltid.

För kvinnor finns en tydlig skillnad mellan den kortare utbildningslängden och de längre utbildningarna även över tid. Examensgraden är lägst på de kortaste. För männen har examensgraden ökat för utbildningarna med en längd om mindre än 1,5 år samtidigt som de längre utbildningarna uppvisar minskad examensgrad över tid.

Diagram 9a
Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter utbildningslängd, kvinnor

Procent

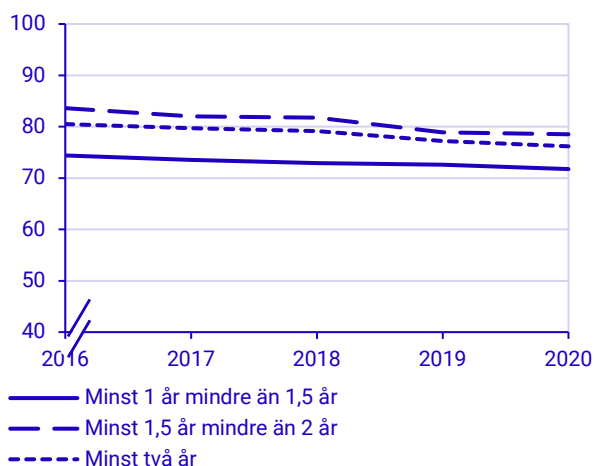
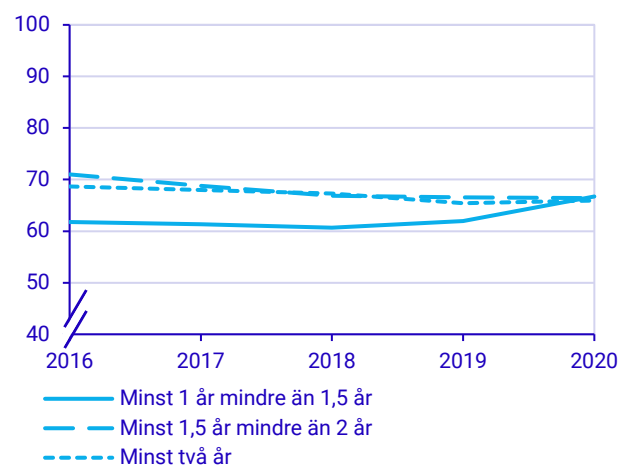


Diagram 9b
Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter utbildningslängd, män

Procent



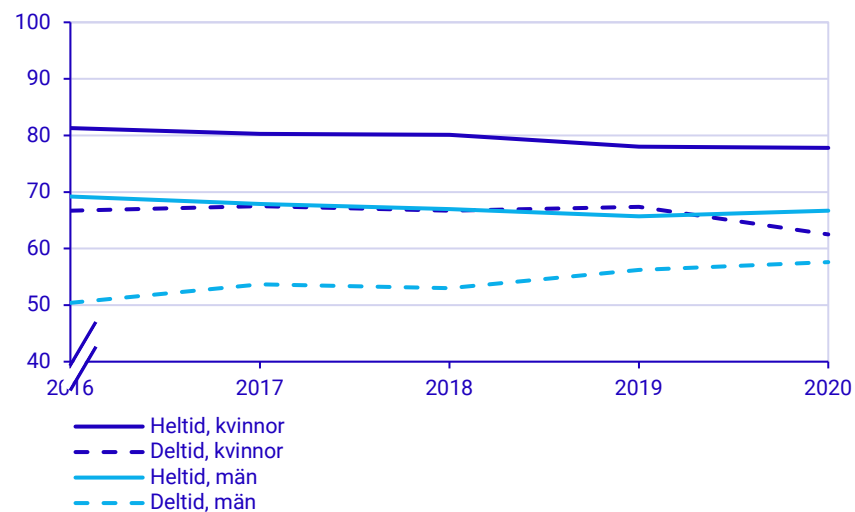
Studietakt

Merparten av de studerande läser yrkeshögskoleutbildningar på heltid, dvs. en studietakt om 100 procent. Av studerande på utbildningsomgångar som avslutades 2020 var det 8 procent som läste på deltid. Fler kvinnor än män väljer att läsa på deltid – 11 procent jämfört med 5 procent. Examensgraden är högre för de som studerar på heltid jämfört med de som väljer att läsa på deltid.

Diagram 10

Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter studietakt och kön

Procent



Typ av gymnasieprogram

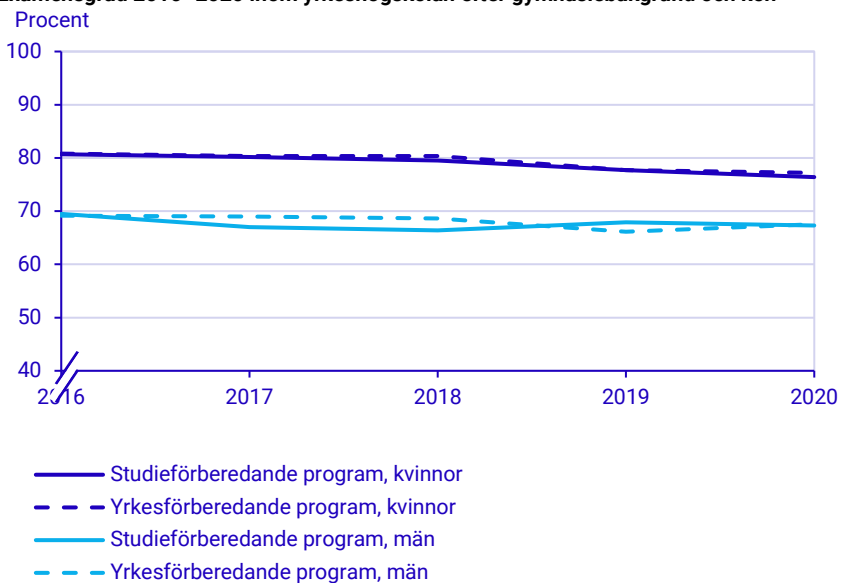
Av de studerande slutåret 2020 saknade 6 procent uppgift om gymnasiebakgrund i SCB:s utbildningsregister när de påbörjade studier vid yrkeshögskolan. Det beror främst på att de studerande inte gått i svensk gymnasieskola eller klarat av gymnasiet innan de påbörjat studier inom yrkeshögskolan.

Bland de som har en uppgift har hälften läst ett yrkesförberedande program och knappt 40 procent ett studieförberedande program. Skillnaderna mellan kvinnor och män är små.

Diagrammet nedan visar att skillnaden mellan examensgraden och om den studerande klarat av ett studie- eller yrkesförberedande program är närmast obefintlig för kvinnor och mycket liten för män.

Diagram 11

Examensgrad 2016–2020 inom yrkeshögskolan efter gymnasiebakgrund och kön



Ålder

Det är en större andel män i de lägre åldersgrupperna som studerat på YH jämfört med kvinnor. I åldersgruppen 24 år eller lägre är andelen män 21 procent jämfört med 13 procent för kvinnor.

Tabell 6
Andel studerande på utbildningar inom yrkeshögskolan med avslut 2016–2020
hopslaget efter ålder och kön

Åldersgrupp	Totalt	Kvinnor	Män
-24	17	13	21
25-29	28	27	30
30-34	19	19	19
35-39	13	14	12
40-44	9	10	8
45+	13	16	10
Totalt	100	100	100

Av diagrammen nedan framgår att äldre i lägre grad tar examen än yngre. Högst examensgrad har åldersgruppen 25–29 år för såväl kvinnor som män.

Mönstret är i stort detsamma oberoende av kön och över tid. Skillnaderna mellan åldersgrupperna är något större bland män. Både bland kvinnor och män är examensgraden något lägre bland de under 25 år och skillnaden är större bland män än bland kvinnor.

Diagram 12a
Examensgrad 2020 inom yrkeshögskolan efter ålder, kvinnor

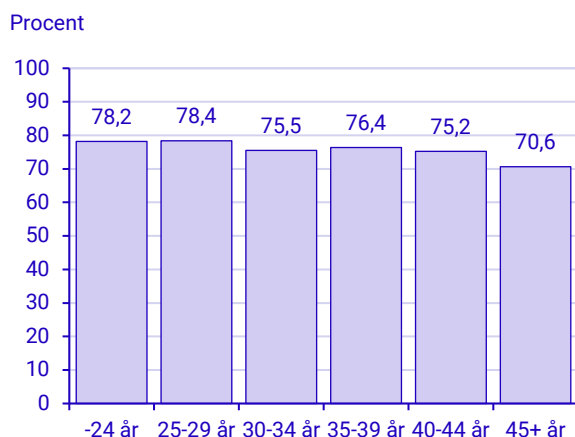
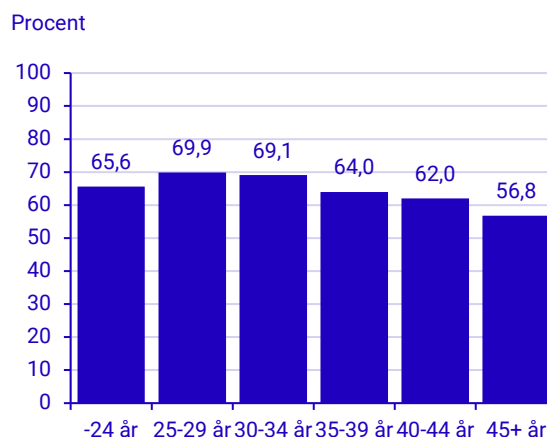


Diagram 12b
Examensgrad 2020 inom yrkeshögskolan efter ålder, män



Sökande per plats

Hur många som söker till varje utbildning varierar mellan utbildningar och mellan utbildningsområden. I nedanstående diagram redovisas examensgraden för kvinnor respektive män efter antal sökande per plats. Antal sökande per plats har beräknats för varje utbildningsomgång som hade avslut under åren 2017–2020. För avslutsår 2016 beräknas inte sökande per omgång då jämförbarheten med de andra åren inte bedöms tillräcklig.

Den här variabeln ingick inte i modellen eftersom den samvarierar med Behöriga sökande per plats. Variabeln Behöriga sökande per plats har ett större statistiskt samband med examensgraden.

Bland kvinnor är det vanligast att de studerar på utbildningar där det var minst sex sökande per plats, följt av utbildningar där det var 4,0 till 5,9 sökande per plats. Bland män är det däremot vanligare att de läser utbildningar där det var lägre söktryck.

Tabell 7
Andel studerande på utbildningar inom yrkeshögskolan med avslut 2017–2020
hopslaget efter kön och söktryck

Antal sökande per plats	Totalt	Kvinnor	Män
-1,9	13	9	18
2,0–2,9	19	17	22
3,0–3,9	16	14	19
4,0–5,9	23	24	21
6+	28	35	20
Uppgift saknas	1	1	1
Totalt	100	100	100

För kvinnor framgår att där det är liten konkurrens om platserna är också examensgraden lägre. För männen är inte skillnaderna lika tydliga.

Diagram 13a
Examensgrad 2017–2020 inom yrkeshögskolan efter sökande per plats, kvinnor

Procent

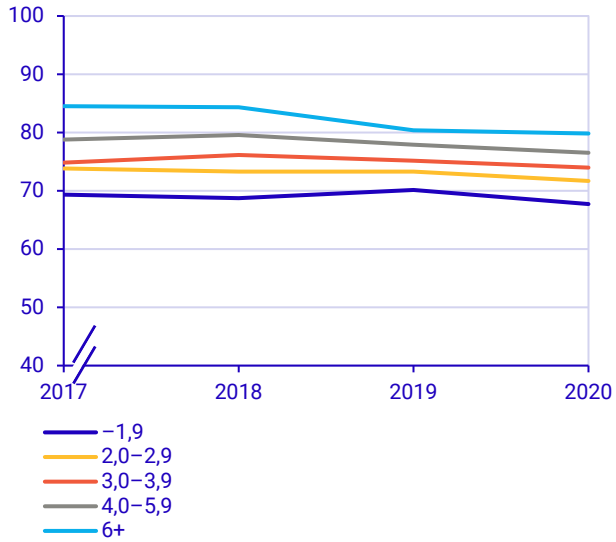
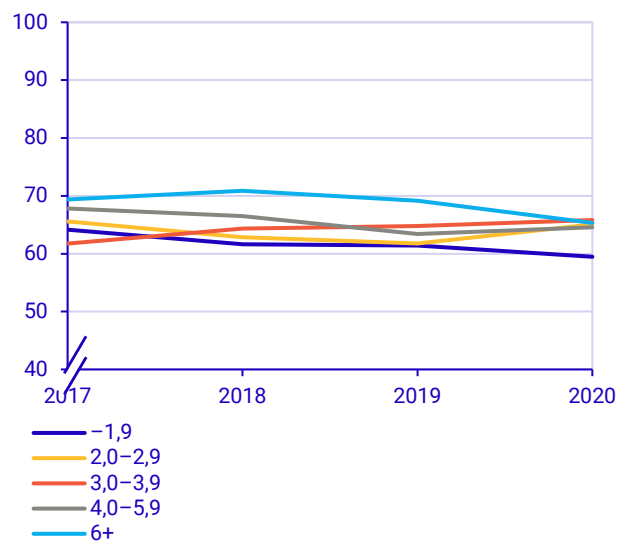


Diagram 13b
Examensgrad 2017–2020 inom yrkeshögskolan efter sökande per plats, män

Procent



Arbete under studier

Arbete under YH-utbildningen mäts förenklat som sysselsättning i den första november som infaller efter utbildningens start. Om utbildningen börjar oktober 2020 mäts sysselsättningen november 2020. Om utbildningen börjar december 2019 mäts sysselsättningen också i november 2020.

Den här variabeln ingick inte i modellen eftersom den samvarierar med Arbete innan studier. Variabeln Arbete innan studier har ett större statistiskt samband med examensgraden.

Bland kvinnorna arbetade ungefär 70 procent under första året som utbildningen pågick. Det gäller för hela perioden. Bland män är andelen något lägre och har varierat mer över tid. Den var som lägst i början och i slutet av perioden (lite mer än 60 procent) och som högst bland studerande på utbildningar med avslut under 2019 (68 procent).

Det går inte att se någon nämnvärd skillnad i examensgraden mellan kvinnor som arbetar under studierna och kvinnor som inte gör det. Bland män som arbetar är andelen som tar examen något högre än bland män som inte gör det. Examensgraden ligger ganska konstant under hela perioden med avseende på om de studerande arbetar eller inte.

Diagram 14a
Examensgrad 2020 efter arbete under studier inom yrkeshögskolan, kvinnor

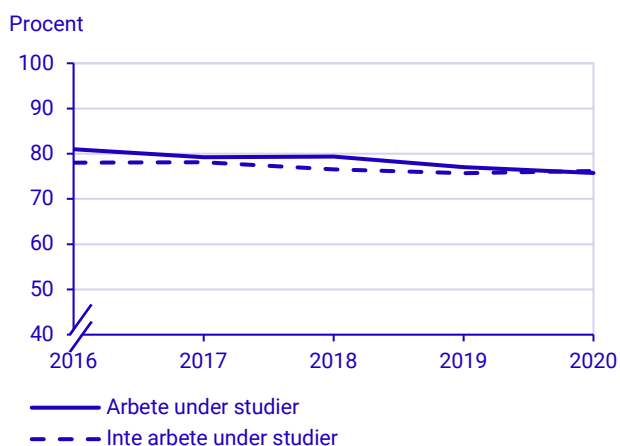
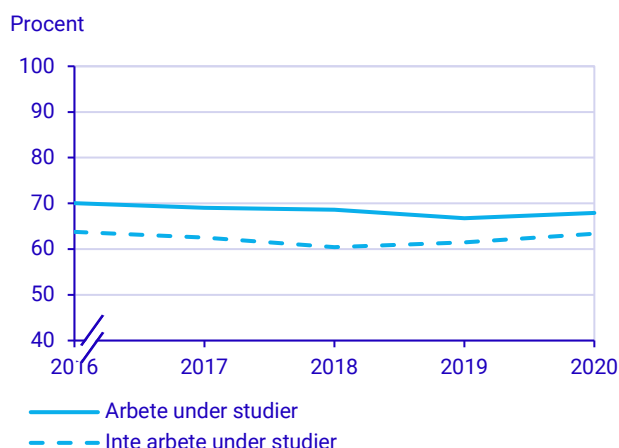


Diagram 14b
Examensgrad 2020 inom yrkeshögskolan efter arbete under studier, män



Kort om statistiken

Statistikens ändamål och innehåll

Den här rapporten beskriver studerande inom yrkeshögskolan på avslutade utbildningsomgångar och variabler som kan påverka om en studerande tar examen eller inte. Utbildningar som ger examen och som har avslutats 2016–2020 ingår. Utifrån en statistisk regressionsmodell har ett antal variabler valts ut som enligt modellen visade på större inverkan på examensgraden.

Information om statistikens framställning

Rapporten bygger på en registerundersökning. Populationen, dvs. personer som studerat på yrkeshögskoleutbildningar som avslutats från 2016–2020 och som ger examen, har hämtats från undersökningen *Yrkeshögskolan – Studerande och examinerade*. Undersökningen bygger på administrativa data som rapporterats till Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) av de utbildningsanordnare som ansvarar för- och genomför utbildningarna samt registerdata hos SCB. I SCB:s register finns uppgift om examinerade från år 2007. För mer information om undersökningen, se <http://www.scb.se/uf0701>.

Som **examinerade** räknas alla personer som examinerats från utbildningsomgångar som avslutats under avsedd period. Det finns ett fåtal personer som tagit fler än en examen under ett år och som ingår i statistiken.

Med **slutår** eller avslutsår avses det år som utbildningen (utbildningsomgången) har avslutats.

Med **studerande efter slutår** avses alla som varit antagna till utbildningen och som hoppat av eller fullföljt utbildningen med eller utan examen.

Examensgrad beräknas som andel examinerade av antagna som bedrivit studier efter avslutsår på utbildningar som ger examen. Sena kompletteringar påverkar examensgraden och examensgraden kommer därför öka något för omgångar som avslutats år 2020. Antagna som bedrivit studier på utbildningar som inte ger examen är en liten andel av samtliga antagna som bedrivit studier, cirka 2 procent.

Sökande till yrkeshögskolan är en direktinsamling som SCB genomför varje år till utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan. Statistiken omfattar antal sökande respektive behöriga sökande till utbildningsomgångar som startat under ett visst år. För denna studie har antal sökande och behöriga sökande beräknats per utbildningsomgång som avslutats åren 2016–2020. För sökande har

inga uppgifter tagits fram för 2016 då dessas uppgifter inte är jämförbara med sökande 2017 eller senare.

Uppgift om **utbildningsnivå** hämtas från SCB:s utbildningsregister och avser den studerandes högsta genomförda utbildning till och med vårterminen det år som yrkeshögskoleutbildningen påbörjades. Uppgifter om **föräldrars utbildningsnivå** har hämtats från utbildningsregistret då personen var 12 år. Finns uppgift för båda föräldrarna väljs den med högst utbildning. Föräldrars utbildningsnivå har beräknats för föräldrar som finns i registret över totalbefolkningen.

Gymnasiebetygen har räknats om till betygspoäng på följande sätt:

- Betyg t.o.m. 2012/13 (Lpf 94): IG=0, G=10, VG=15 och MVG=20
- Betyg fr.o.m. 2013/14: F=0, E=10, D=12,5 C=15, B=17,5 och A=20.

Gymnasiebakgrund avser personens gymnasiebakgrund sista juni det år som yrkeshögskoleutbildningen påbörjades. För att klassificeras till studieförberedande, yrkesförberedande eller övriga program krävs att den studerande avslutat gymnasieutbildningen med slutbetyg eller examen.

Uppgift om **arbete innan eller under studier** baseras på uppgift om förvärvsarbete i november enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS). Som förvärvsarbete räknas inkomstbringande arbete under i genomsnitt en timma per vecka under november. Från och med referensår 2019 används en ny datakälla (månatliga arbetsgivardeklarationerna på individnivå (AGI)) och metod för att klassificera vilka som arbetar. Studier som gjorts om effekten av denna förändring på arbetsmarknadsstatistiken generellt tyder på en ökning av andelen som arbetar med det nya förfarandet. Exempelvis har de som har fått en låg löneutbetalning, och därmed troligen inte arbetar i så stor omfattning, blivit klassificerade som arbetande om de har fått en utbetalning i november. En studerande definieras som att den **arbetat innan studier** på yrkeshögskolan om den varit sysselsatt november månad innan utbildningen startade. Studerande på utbildningar med start under december 2020 ska ha arbetat november 2020, studerande på utbildningar med start under november 2020 ska ha arbetat november 2019. En studerande definieras som att den **arbetat under studier** på yrkeshögskolan om den varit sysselsatt november månad efter att utbildningen startade. Studerande på utbildningar med start under december 2019 ska ha arbetat november 2020, studerande på utbildningar med start under november 2019 ska ha arbetat november 2019.

Information om statistikens kvalitet

Statistiken över studerande och examinerade i yrkeshögskoleutbildning grundas på en totalundersökning och något skattningsförande baserat på urvalsdesign har således inte använts. Det finns anledning att anta att de uppgifter som redovisas håller hög kvalitet då de ursprungligen

kommer från yrkeshögskolornas administrativa register och rapporteras till Myndigheten för yrkeshögskolan. Yrkeshögskolan regleras i lag (2009:128) och förordning (2009:130). Därutöver finns föreskrifter som MYH tagit fram gällande utbildningar. En föreskrift (2016:8) reglerar vilken studiedokumentation anordnare ska lämna till MYH.

Ett mindre antal examinerade personer har rapporterats med ogiltiga, eller utländska personnummer, och kan därför inte matchas mot SCB:s register. Det rör sig dock om så få individer att det inte har någon betydelse för resultaten.

Referenser

Faugert & Co Utvärdering AB (2014) *Studie om examensgraden för yrkeshögskoleutbildningar inom området Data/IT* Studien har publicerats på myh.se

MYH (2016a) *Statistisk årsrapport 2016* Dnr. MYH 2016/487

MYH (2016b) *Översyn av distansutbildningar inom yrkeshögskolan. Regeringsuppdrag 4.* Dnr. MYH 2016/853

MYH (2021a) *Examensgraden för YH/KY. Fördjupad statistisk analys om den totala examensgraden 2007–2019* Dnr. MYH 2021/1277

MYH (2021b) *Åtgärder för att öka examensgraden i yrkeshögskoleutbildningar.* Dnr. MYH 2021/2733

Regeringen (2021) *Kommittédirektiv Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar* Dir. 2021:88

Skolverket (2018) *Från gymnasieskola till högskola – en registerstudie* Rapport 466

UKÄ (2017a) *Lärarstudenternas gymnasiebetyg, avhopp och studieprestation.* Statistisk analys 2017-01-23 / 1

UKÄ (2017b) *Tidiga avhopp från högskolan. Analyser av genomströmning på de tio största yrkesexamensprogrammen.* Rapport 2017:17

Olivia Peetre Malthe (2022) *Examensgraden vid Yrkeshögskolan i Sverige 2016 - 2020 - En multipel logistisk regressionsanalys.* [LUP Student Papers](#)

Bilaga – Den statistiska modellen

Analysmetod

Regressionsanalys är en generell metod för att analysera samband mellan en beroende variabel och olika bakgrundsvariabler. En sådan analys ger underlag för att bedöma vilka variabler eller faktorer som har ett samband med den beroende variabeln och hur betydelsefulla faktorerna är i sig och i förhållande till varandra. Eftersom den beroende variabeln (examen) här endast kan anta två värden, används en variant av regressionsanalys - logistisk regression.

Vid logistisk regression kan regressionsmodellen beskrivas som

$$\log\left(\frac{p}{1-p}\right) = \alpha + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots + \beta_k x_k$$

där p är sannolikheten att den beroende variabeln antar ett visst värde och x_1, x_2, \dots, x_k utgör k stycken förklarande variabler. $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ utgör regressionskoefficienterna och α utgör interceptet.

Samtliga förklarande variabler är kategoriska variabler. De kategoriska variablerna kodas som dummyvariabler, där en kategori utgör referensgruppen. Exempelvis för kön, utgör kvinnor referensgruppen och koefficienten för män anger hur män skiljer sig från kvinnor i genomsnitt, när vi kontrollerar för de övriga variablerna som ingår i regressionsmodellen.

Odds

En logistisk regressionsmodell beskriver ett linjärt samband mellan det logaritmerade oddset (brukar även kallas "logit") och de förklarande variablerna.

Ett odds är sannolikheten för att händelse ska inträffa, dividerat med att den inte inträffar. Ett odds på 1,0 innebär att det är lika stor sannolikhet (0,5) för att händelsen ska inträffa som att den inte ska inträffa.

Tolkning av modellen

Regressionskoefficienterna $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ är svåra att tolka i en logistisk regressionsmodell. Regressionskoefficienterna räknas därför om till oddskvoter som är lite enklare att tolka.

Oddskvot

Kvoten mellan två odds. Exempelvis oddset för män delat med oddset för kvinnor. En oddskvot större än 1 innebär i detta fall att sannolikheten för att händelsen ska inträffa är större för män än för kvinnor.

Modellens träffsäkerhet

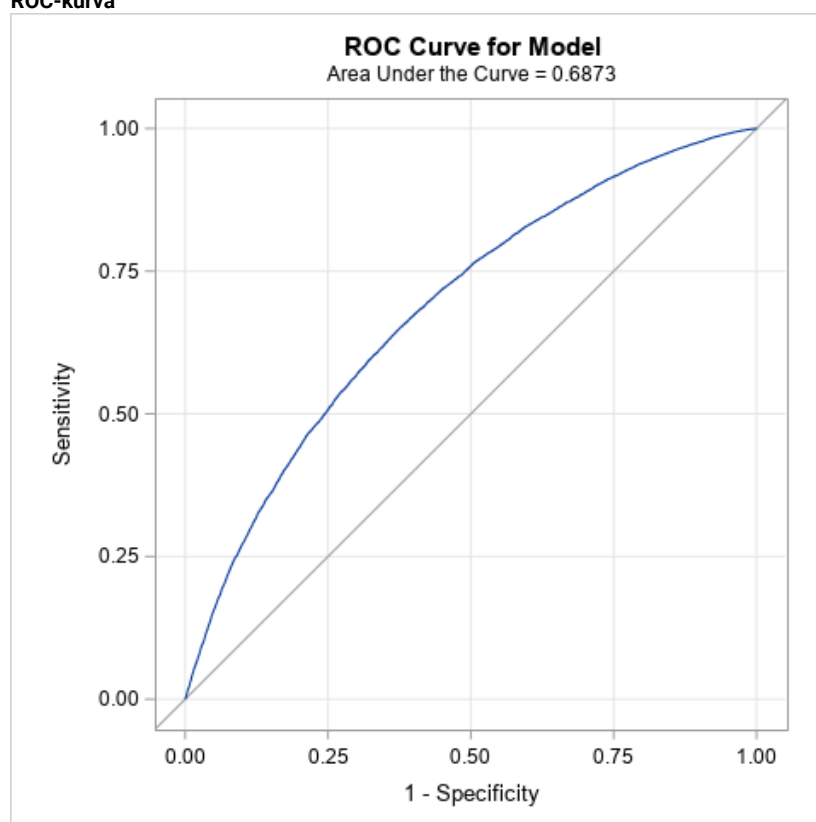
För att utvärdera modellens träffsäkerhet används en så kallad ROC-kurva (ROC = receiver operating characteristic). Kurvan visar andel korrekt predikterade med examen på y-axeln (sensitivitet). Man kan också uttrycka det som verkliga "ettor" (examen), predikterade som "ettor".

X-axeln visar andel felaktigt predikterade utan examen (eller verkliga "nollor" (ej examen), predikterade som "ettor").

Arean under kurvan (AUC) är ett mått på modellens träffsäkerhet. Arean är lika med sannolikheten att en slumpmässigt vald person med examen, har en högre prediktion för examen, jämfört med en slumpmässigt vald person utan examen. Arean 1 eller 100 procent anger att det är ett perfekt test och mindre än 0,5 eller 50 procent att det inte är bättre än slumpen.

Det finns egentligen inga givna gränser för vad som kan anses som en godtagbar AUC. En AUC på 0,69 indikerar att modellen är klart bättre än slumpen på att identifiera vilken elev som tar en examen. Men resultatet indikerar också att det finns faktorer som påverkar, som inte är med i modellen. Modellens resultat ska tolkas med viss försiktighet.

Diagram 1
ROC-kurva



Resultat

Nedan presenteras resultat från den statistiska analysen. I tabellerna presenteras oddskvoter för de förklarande variablerna som ingick i modellen.

Analysen görs på ett totalundersökt material, så i strikt mening finns ingen slumpmässig osäkerhet i materialet. Men vid regressionsanalys resonerar man ofta utifrån en tänkt superpopulation. Man kan se det som att studerande på yrkeshögskoleutbildningar som avslutats åren 2016 till 2020 är ett urval från en tänkt superpopulation av studerande.

En asterisk (*) indikerar att oddskvoten är signifikant skild från 1 på 5-procentsnivån. Det innebär att skillnaden som observeras i materialet, med 95 procents sannolikhet motsvarar en verklig skillnad.

Oddsquoter

Tabell 1
Oddsquoter för gymnasiebetyg (jämförelsetal)

Jämförelsetal	Oddsquot
Uppgift saknas	0,58*
<10	0,43*
>10 - 12,5	0,59*
>12,5 - 15	0,83*
>15 - 17,5	1,03
>17,5 - 20	Referens

Tabell 2
Oddsquoter för behöriga sökande per plats

Behöriga sökande per plats	Oddsquot
Uppgift saknas	1,21*
>=2 och <3	1,17*
>=3 och <4	1,32*
>=4 och <5	1,46*
>=5 och <6	1,67*
>=6 och <7	1,49*
>=7 och <8	1,42*
8 eller fler	1,72*
>=0 och <2	Referens

Tabell 3
Oddsquoter för utbildningsnivå

Utbildningsnivå före YH-utbildning	Oddsquot
Uppgift saknas	1,16
Förgymnasial	0,76
Gymnasial	1,11*
Eftergymnasial	Referens

Tabell 4a
Oddsquoter för utbildningsområde, Data/IT är referens

Utbildningsområde	Oddsquot
Ekonomi, administration och försäljning	1,88*

Friskvård och kroppsvård	1,47*
Hotell, restaurang och turism	1,40*
Hälso- och sjukvård	2,36*
Journalistik och Information	1,45*
Juridik	1,08
Kultur, media och design	2,35*
Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske	1,80*
Pedagogik och undervisning	3,72*
Samhällsbyggnad och byggteknik	1,45*
Säkerhetstjänster	2,65*
Teknik och tillverkning	1,31*
Transporttjänster	2,10*
Övrigt	1,86*
Data/IT	Referens

Tabell 4b
Oddskvoter för utbildningsområde, Teknik och tillverkning är referens

Utbildningsområde	Oddskvot
Data/IT	0,76*
Ekonomi, administration och försäljning	1,44*
Friskvård och kroppsvård	1,12*
Hotell, restaurang och turism	1,07
Hälso- och sjukvård	1,80*
Journalistik och Information	1,11
Juridik	0,83*
Kultur, media och design	1,79*
Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske	1,37*
Pedagogik och undervisning	2,82*
Samhällsbyggnad och byggteknik	1,10*
Säkerhetstjänster	2,03*
Transporttjänster	1,60*
Övrigt	1,42*
Teknik och tillverkning	Referens

Tabell 5
Oddskvoter för kön

Kön	Oddskvot
Män	0,75*

Kvinnor	Referens
---------	----------

Tabell 6
Oddskvoter för studieform

Studieform	Oddskvot
Bunden	2,25*
Distans	Referens

Tabell 7
Oddskvoter för nationell bakgrund

Nationell bakgrund	Oddskvot
Inrikes född	1,39*
Utrikes född	Referens

Tabell 8
Oddskvoter för sysselsättning före YH-utbildning

Sysselsättning före YH-utbildning	Oddskvot
Uppgift saknas	1,59*
Sysselsatt	1,65*
Ej sysselsatt	Referens

Higher vocational education and graduation rate 2016–2020

Summary

Higher vocational education programmes are to meet a concrete need for skills on the labour market. The programmes lead to work to a great extent, indicating a good fit between supply and demand. Another measure of the effectiveness of higher vocational education is the graduation rate – that is, the percentage of students who leave with a qualification. Higher vocational education has grown sharply in the past few years and in 2020 there were 17,050 graduates. However, far from everyone who starts a programme graduates from it with a qualification. Among those who started a programme with an end date in 2020, 71.6 percent had graduated.

This report describes factors which, according to our statistical regression analysis, are linked to the graduation rate within higher vocational education. The model estimates the probability of graduating for different groups, given that all other factors in the model are held constant. However, the model does not capture for example the quality of the programme, which is of great significance based on other studies. This study is based on data concerning students in higher vocational education programmes that ended in 2016 to 2020. Only programmes that lead to a qualification are included.

The following can be observed from the statistical model:

- Women and men study in different types of programmes to a great extent. This concerns choice of field of education, but also which programmes they study within a field of education. There is great variation in the graduation rate between fields of education, but also between the sexes. The statistical model shows that it is more probable for a woman to graduate from a programme than a man, even if they attend the same programme and share other characteristics.
- According to the statistical model, the probability of graduating from programmes focusing on Computers/IT is lower than from programmes within most other fields of education.
- If a student has high upper secondary school grades, this increases the probability of graduating. The effect ceases when the grades reach a certain level.
- Students enrolled in programmes that have many eligible applicants per place have a greater probability of graduating.

- There is a higher probability of graduating from traditional learning programmes than distance learning programmes.
- According to the statistical model, the estimated probability of graduating is higher for people who have worked prior to attending a higher vocational education programme than for those who have not.
- There is a clear difference in the graduation rate between people born in Sweden and those born abroad, with the probability of graduating higher for people born in Sweden.
- The estimated probability of graduating is somewhat higher for people who, when they start the programme, have an upper secondary education than for those with a post-secondary education, although the differences are minor.

Variables excluded from the model are described in a separate section. The variables either have a weaker relationship with the graduation rate or they covary with variables included in the model. These variables are:

- parents' educational attainment level
- the age of the student
- the type of upper secondary programme attended by the student
- programme length
- study rate
- work during studies
- number of applicants per place.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.